

==== Cseh Gergő Bendegúz =====

/// **Civil a pályán**

Gyarmati György 70 éves

Hiszem, hogy nem sértődik meg a címzett a fenti minősítésen: civil egy olyan pályán, ahol nagyon is szükség van az egyenruhanélküliekre. Mert a most 70 éves Gyarmati Gyuri mindig az volt, és most már bizonyára és szerencsére az is marad. Örök civil. Ezen a pályán, vagyis a titkosszolgálati iratok térfelén közel negyedszázada dolgozunk egy(hely)ütt. Ennyi ideje ismerem és hozzávetőleg ennyi ideje lehetek munkatársa is Gyurinak. Bizalmaskodónak tűnhet ez a becéző keresztnév, de vele kapcsolatban nem is használhatnék mást. Nekünk, kollégáinak sosem volt „Főosztályvezető Úr” vagy „Főigazgató Úr” – a legfiatalabbaknak sem (negyedszázada még magam is közéjük tartoztam). Bár az elmúlt húsz évben volt főosztályvezető és egy sok szempontból hivatalként működő levéltárban főigazgató, sosem volt és lett hivatalnok. Bár magát időnként előszeretettel csúfolta „könyökvédős hivatalnoknak”, valójában minden pozíciójában megmaradt – szintén saját öniróniáját kölcsönvéve – lúdtalpas filosznak. Ha kellett, fölvette a könyökvédőt, de mindannyian tudtuk: tanárként, szerkesztőként, szerzőként, előadóként volt és van is elemében. És ebben a szerepében volt fáradhatatlan, kivételesen termékeny szerző is. Ebben a szerepben tudott felépíteni egy megkerülhetetlen, az akadémiai doktorságig ívelő, százas nagyságrendű publikáció fémjelezte szakmai életművet. Mindig hideg, mindig félhomályos, mindig füstös szobájában mindig az igazi szakmája, a történelem uralkodott. A reggeli kávé mellett, hivatalinak mondott értekezleteken, kirándulásokon vagy a folyosón kollégáit megállítva is elsősorban konferenciát szervezett, köteteket szerkesztett, előadásokat tervezett, vagy csak historikusként anekdotázott. Apropos hivatali értekezlet: utóda-ként nemritkán irigylem ma is azt a képességet, mellyel a végtelenbe tartó értekezleteket, megbeszéléseket, találkozókat félszavakkal vagy akár jól irányzott pillantásokkal is rövidre tudta zárni.

Már a titkosszolgálati levéltár – akkor még „hivatal” – felé tartott a pályám, amikor az oda akkor már megérkezett Gyarmati Tanár Úr – ekkor nekem még nem „Gyuri” – rovatszerkesztőként első találkozásunk során ízekre szedte egy írásom. Huszonhárom év után talán nem késő bevallani: fiatalos hévvel igyekeztem akkori bősheges korrektúrajavaslatait „ellenkorrektúrázni”, visszacsempészni saját soraimat

a sűrűn átjavítottak helyébe. Korántsem tudhatni már, valójában mit is takart ez a barátságos huzavona. Minden bizonnyal csak nyelvi fordulatokat. De végül ajánlásaihoz csak annyiban ragaszkodott, amennyiben azoknak szakmai tartalmuk volt. Ezekben bizonyosan nem engedett, a többit nagyvonalúan rám hagyta. Ez a kis közjáték azért is maradt meg bennem és azért is idézem fel most születésnap köszöntésképpen, mert a rá következő hosszú közös munkánkat is valamiképpen ez a munkamegosztás jellemezte. Első számú vezetőként mindig elfogadta az egyéni megoldásokat és a saját(os) elgondolásokat mindaddig, amíg azok nem veszélyeztették a csapat összhangját. Civilként és saját szakmáját rendíthetetlenül űzve is tudott vezetni egy százfősre duzzadt intézményt. Ehhez persze kellett az a nagyvonalúság, amivel rá tudta hagyni a részfeladatokat az illetékesekre, neki elég volt az összhatással törődni. Pedig az elmúlt két évtizedben ez a pálya sokszor volt túlon túl is csúszós, sokan kiabáltak be a partvonalról. Gyurinak mégis sikerült kétszer hét éven át a pályán maradni és a pályán tartani a csapatot. E tizennégy év alatt a játékosok lassan összeszoktak, a teljesítmények beértek, a bekiabálók pedig elcsendesedtek. Konszenzus teremtődött a lelátón, és ezen a pályán ez kivételes eredmény!

Gyarmati Gyuri hetven éve civil. Isten éltesse!

/ Civilian on the Field /

A birthday greeting

The current Director General of the Historical Archives of the Hungarian State Security greets his predecessor, György Gyarmati, on his 70th birthday. The title of the article suggests that he led the institute in a special way not as an “officer in a uniform”, as an archivist, but rather as a historian, a researcher, a conference organizer. When circumstances required, then he chaired a meeting, directed as a true “elbow-patched official”. He was able to remain a civilian.

During the twenty years of working under the leadership of the Professor, in addition to the personal development of the staff, the team spirit itself was significantly strengthened. As a leader, he was appointed twice for seven years in a field where not everyone rooted for him. Nevertheless, he was able to cope with the challenges successfully, his work matured, and he left behind an efficient team that can work together very well.

70 years! On this round anniversary, the present head of the institute praises and greets his predecessor.
